

GUÍA PRÁCTICA DE COMUNICACIÓN

NO SEXISTA

Guia Pràctica DE comunicació NO sexista

INDEX

- ❶ Introducció.
- ❷ Recomanacions per a un ús del llenguatge no sexista.
 - Textos tancats, adreçats a persones determinades.*
 - Documents oberts.*
 - El tractament de vós.*
 - Formes genèriques.*
 - Altres formes genèriques.*
 - Expressions despersonalitzades.*
 - Frases i perífrasis.*
 - Formes dobles i ús de la barra inclinada.*
 - Gentilicis.*
 - Noms d'organismes i d'unitats administratives.*
 - Noms d'associacions.*
- ❸ Tot allò que hem d'evitar en el llenguatge.
- ❹ Decàleg per a una utilització no sexista de les imatges.
- ❺ Breu recull lèxic.
- ❻ Bibliografia i fonts d'informació.
- ❼ Webs d'interès.

1. INTRODUCCIÓ

El llenguatge és la capacitat pròpia que tenim les persones per expressar pensaments i sentiments i donat que es dona en un context social i cultural, també expressa ideologia i poder.

El llenguatge reflecteix, transmet i perpetua els nostres valors, creences, expressions, estereotips i prejudicis construint la nostra percepció de la realitat per això el llenguatge és un element poderós tant per mantenir estructures simbòliques limitadores com per obrir noves possibilitats inclusives i respectuoses.

La llengua i el llenguatge son elements vius que han d'evolucionar adequant-se a les necessitats de cada època i fer-ho és compatible amb l'economia del llenguatge, ja que aquest, té múltiples recursos per expressar la realitat orientant-se cap a un ús més equitatiu pel que fa al tractament de tots dos sexes, per que com diu l'Eulalia Lledó “**Allò que no s'anomena no existeix**”.

El llenguatge en sí no és sexista, sí que ho és l'ús que en fem. Una de les línies de treball del **Pla d'igualtat d'oportunitats entre dones i homes de l'Ajuntament de Cambrils** és adaptar la comunicació de l'administració a un llenguatge no sexista. La llengua, com a estructura del pensament, pot modificar la nostra percepció de la realitat i fer-nos assolir una consciència igualitària i social, no discriminatòria.

Aquesta guia té per objectiu facilitar-nos els mecanismes lingüístics adients per poder-nos adequar a les transformacions socials i fer de la llengua un motor de canvi social.

Les propostes que us facilitem no fan únicament referència al llenguatge escrit, sinó que moltes d'aquestes propostes, poden posar-se en pràctica també en la parla col·loquial i en els usos formals i informals de la llengua.

2. RECOMANACIONS PER A UN ÚS NO SEXISTA DEL LLENGUATGE

2.1 Textos tancats, adreçats a persones determinades

Si la persona destinatària d'un text (carta, comunicació,...) és concreta o coneguda, cal fer servir les formes de gènere del càrrec, ofici o professió que li correspongui, respectant la concordança de l'article amb el nom i els adjectius.

*Sra. Pilar Sorrius, regidora de l'Àrea d'urbanisme de l'Ajuntament de Cambrils.
Us adjuntem l'informe elaborat per la Sra. Núria López, cap del departament de noves tecnologies.*

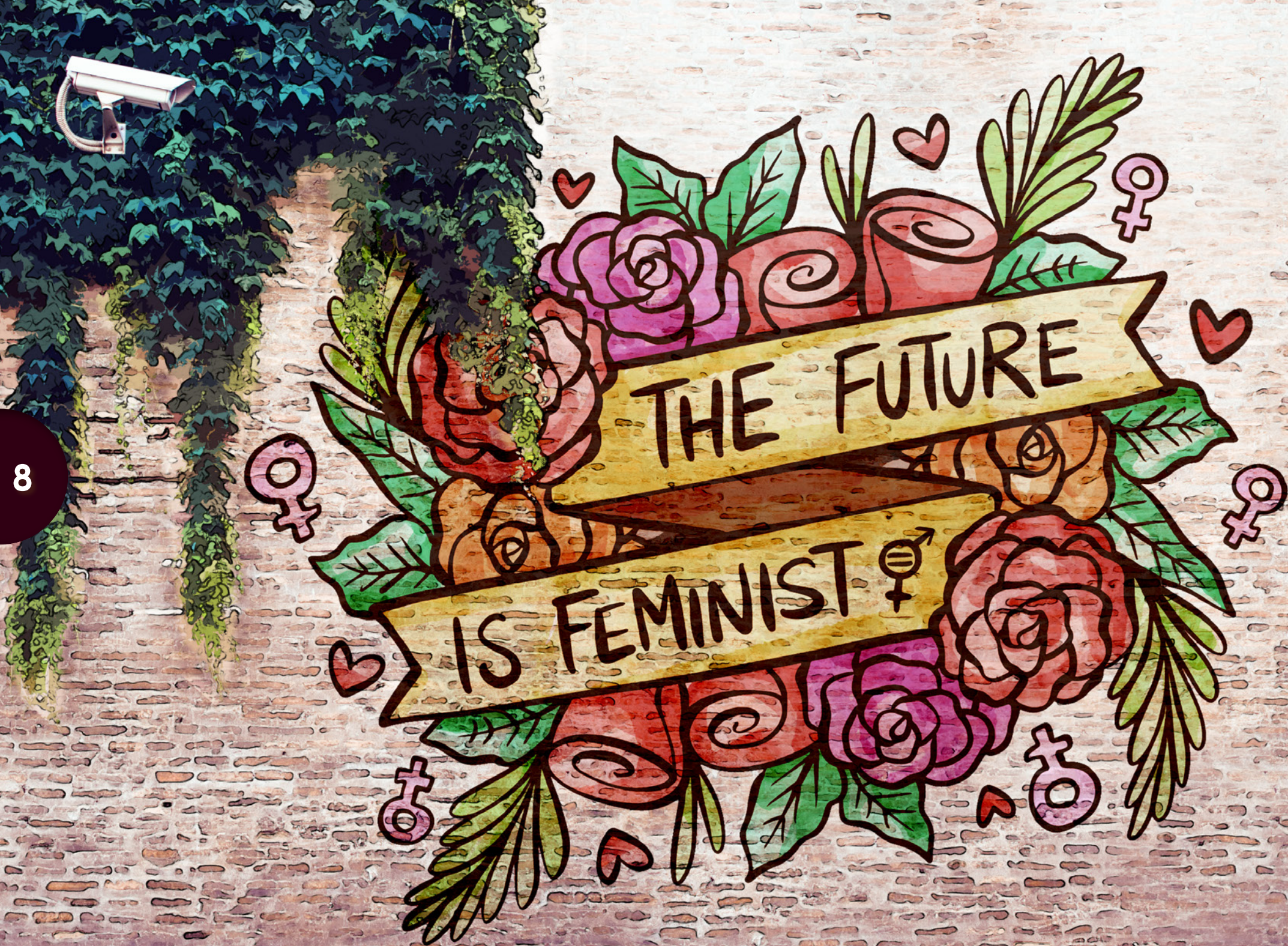
2.2 Documents oberts

En redactar un text on fem referència a persones indeterminades, s'han de tenir en compte els dos gèneres per fer-ho podem combinar l'ús de diferents recursos com són les formes genèriques, formes dobles (senceres) o abreujades i/o canviar la redacció de la frase.

2.3 El tractament de vós

Aquesta forma presenta l'avantatge que permet utilitzar un llenguatge sense marques de femení ni masculí.

EN LLOC DE → ÚS CORRECTE	
heu estat seleccionats →	us han seleccionat
el/la saluda atentament →	us saluda atentament
molt agraïts per la vostra col·laboració →	us agraïm la vostra col·laboració
el/la convidem a l'acte →	us convidem a l'acte

2.4. Formes genèriques

Les podem usar quan no especifiquem el sexe de les persones a què fem referència o són indeterminades, evitant així esmentar als dos gèneres.

EN LLOC DE → FORMES GENÈRIQUES

socis	→	associació, agrupació
director	→	direcció
president	→	presidència
client	→	clientela
voluntaris	→	voluntariat
competidors	→	competència
joves	→	jovent, joventut
ciudadà	→	ciudadania, societat

EN LLOC DE → NOM DE PROFESSIONS

advocats	→	advocacia
jutges	→	judicatura
professors	→	docència, professorat
biòleg	→	biologia
enginyers	→	enginyeria
empresaris	→	empresariat
funcionaris	→	funció pública, funcionariat

2.5. Altres formes genèriques

Formes genèriques com ara persona, personal, part, cos o equip professional són vàlides per a dones i homes.

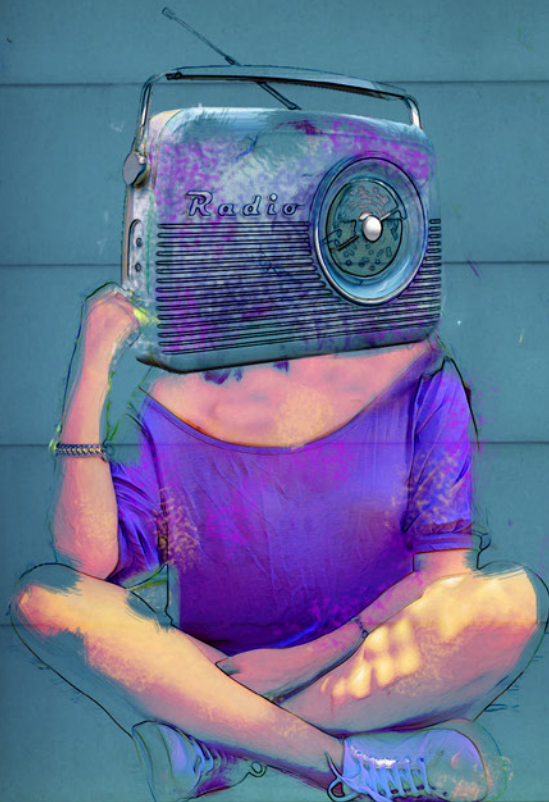
EN LLOC DE → GENÈRICS

els cambrilencs	→	la població cambrilenca
l'interessat	→	la persona interessada
tots opinen	→	tothom opina
els treballadors	→	el personal o la plantilla
el metge	→	l'equip mèdic
metges i infermeres	→	professionals de la salut
les dones de la neteja	→	el personal de neteja
els polítics	→	la classe política

2.6. Expressions despersonalitzades

En els impresos i formularis, que poden ser emplenats tant per dones com per homes, és aconsellable utilitzar construccions neutres sense personalitzar.

EN LLOC DE	→	NO PERSONALITZAT
Sr. Sra.	→	<i>nom</i>
redactors	→	<i>redactat per...</i>
el signant	→	<i>signatura</i>
destinatari	→	<i>destinació</i>
col·laboradors	→	<i>amb la col·laboració de...</i>
mestresses de casa	→	<i>feines de la llar</i>

2.7. Frases i perífrasis

Es poden utilitzar diverses estratègies per desfer l'asimetria que produeixen les formes lèxiques masculinitzades.

EN LLOC DE → ÚS CORRECTE

heu estat escollits → **us han escollit**

benvinguts → **us donem la benvinguda**

EN LLOC DE → CANVIS DELS ADJECTIUS

drets de l'home → **drets humans**

espectacles per a nens → **espectacles infantils**

EN LLOC DE → INTRODUCCIÓ DEL PRONOM-QUI

Els examinats s'esperen → **Qui s'examina s'espera**

Els que pensem que → **Qui pensa que**

EN LLOC DE → ÚS CORRECTE

els altres → **la resta**

tots els presents → **totes les persones presents**

els membres de la comissió → **la comissió d'igualtat**

Hi han múltiples possibilitats per comunicar, de forma senzilla i clara, allò que volem expressar sense fer servir les formes masculines i femenines.

EN LLOC DE → ÚS CORRECTE	
aquest any han estat premiats	→ aquest any han rebut el premi
hi ha molts interessats	→ hi tenen molt d'interès
el sol·licitant pot demanar una còpia	→ quan es presenti una sol·licitud es pot demanar una còpia
dades del signant de l'imprès	→ dades de qui signa l'imprès
si algú presenta una sol·licitud	→ tothom qui presenti una sol·licitud
tots els membres de la comissió	→ tothom qui pertanyi a la comissió, la totalitat de les persones integrants de la comissió

2.8 Formes dobles i ús de la barra inclinada

Quan un text s'adreça a una persona determinada, però ha de durar prou temps per no saber si serà dirigit a una dona o un home, cal posar doble forma. En funció de les situacions a descriure pot resultar d'interès remarcar ambdós gèneres per visualitzar-los. Per aquests casos es disposa de les dobles formes i, en menor mesures, de la barra. És convenient alternar l'ordre de les formes femenines i masculines al llarg dels textos.

EN LLOC DE → ÚS CORRECTE	
l'escriptor	→ l'escriptor i l'escriptora o l'escriptora i l'escriptor

També es pot repetir l'adjectiu, de forma excepcional, quan es tracta de les salutacions de les cartes o a l'inici d'una intervenció pública oral, en qualsevol d'aquestes formes:

ÚS CORRECTE

- Benvolgudes companyes i benvolguts companys,
- Benvolguts companys i benvolgudes companyes,
- Benvolguts companys i companyes,
- Benvolgudes companyes i companys,

Ús de les barres inclinades

Aquest procediment és adequat per a textos breus i esquemàtics. No es recomana el seu ús en textos llargs ja que dificulta la redacció i la seva lectura.

ÚS CORRECTE

- operari/a
- director/a
- mosso/a o mossà/o
- els/les membres

2.9. Gentilicis

Els podem utilitzar per fer visibles, a través del llenguatge, les dones de la nostra ciutat i del món.
Cambrils: cambrilenc,-a

2.10. Noms d'organismes i d'unitats administratives

Quan desconexim el sexe de la persona que ocupa un càrrec o desitgem que el text en què consti la mateixa tingui validesa, independentment de la persona concreta que l'ocupa temporalment, com és el cas dels rètols de despatxos, o dels textos normatius es pot fer referència a aquest càrrec amb el nom de l'organisme o de la unitat administrativa corresponent.

EN LLOC DE → FORMES GENÈRIQUES

- assessors → **assessoria /consell assessor**
- conseller → **conselleria / consell**
- delegat → **delegació**
- director → **direcció**
- president → **presidència**
- redactors → **consell de redacció**

2.11. Noms d'associacions

És molt important que les associacions, els col·legis professionals i altres col·lectius apliquin criteris igualitaris a l'hora de fixar-ne el nom, tant pel valor inclusiu de les persones associades o col·legiades com pel fet que una entitat formalment constituïda és difícil de modificar. Així, les entitats que inclouen expressions referides a persones, es recomana que utilitzin formes vàlides per a ambdós sexes.

Associació d'artistes... / Associació de gent gran...

3. TOT ALLÒ QUE HEM D'EVITAR EN EL LLENGUATGE

El masculí utilitzat com a genèric.

El masculí utilitzat com a genèric discrimina les dones de manera implícita

i genera ambigüitat en moltes ocasions, ja que no queda clar quan s'utilitza amb valor masculí i quan amb valor genèric.

La paraula home.

Cal evitar la paraula home/s per designar la ciutadania. Es tracta d'un cas de discriminació indirecta, consistent a reservar el mot home per a un sentit genèric.

> *Tots els homes són iguals davant la llei*

> *Totes les persones són iguals (Ús correcte)*

La dissimetria en la manera de tractar dones i homes.

S'ha d'evitar identificar la dona a través de l'home en els aspectes semàntics.

Utilitzar formes masculines o femenines en relació a les professions.

Es convoca un concurs oposició per cobrir les places següents: una plaça d'enginyer, dues places de treballadores socials...

Aquesta discriminació es pot suprimir utilitzant formes genèriques per a totes les professions, o bé fent ús de les alternatives al masculí genèric (formes dobles, ús de la barra,...).

Citar les dones com una categoria a part.

Cap a aquesta meta hem de dirigir-nos tots: joves, jubilats, dones...

El mot senyoreta en les fórmules de tractament.

Assisteixen a la reunió la senyoreta Joana i el senyor Albert Mas.

Ens trobem davant d'un tractament desigual, ja que ningú no utilitza el terme senyoret.

LA PROVA DE LA INVERSIÓ

Per descobrir si una frase és sexista només hem de substituir la paraula dubtosa per la corresponent del gènere oposat.

Si la frase resulta inadequada o excloent, l'original és sexista.

Exemple:

Sol·licitud per fer cursos de català per a adults.

La invertim:

Sol·licitud per fer cursos de català per a adultes.

Si la frase és incorrecta per que exclou persones destinatàries, llavors haurem de canviar-la:

Ús correcte

Sol·licitud per fer cursos de català per a persones adultes.

4. DECÀLEG PER A UNA UTILITZACIÓ NO SEXISTA DE LES IMATGES

Les imatges son elements imprescindibles per una òptima comunicació amb la ciutadania des de la seves diverses besants: publicitària, informativa, sensibilitzadora... que efectuem a través de les diverses fórmules comunicatives: fulletons, guies, cartells, pàgines web, xarxes socials, etc.

Totes les imatges que utilitzem han d'estar lliures de discriminacions sexistes, garantint la igualtat entre les dones i els homes i adequant-se als canvis socials.

El masclisme i el sexisme resultant són un fenomen estructural i és imprescindible que totes les formes de comunicació esdevinguin una eina que permeti una representació de la societat més justa, on tant dones, com homes, de qualsevol identitat i orientació sexual gaudeixin d'una representació respectuosa i diversa.

Recomanacions:

Representar a les dones fora d'espais domèstics i ubicar-les en espais de treball i d'oci.

Representar als homes en espais de vida familiar i actituds de coresponsabilitat.

Representar situacions de feina on les dones dirigeixen personal d'ambos sexes i/o en llocs de responsabilitat i prestigi.

Representar dones treballant fora de l'espai de la llar i especialment en ocupacions tradicionalment masculines.

Representar als homes en ocupacions tradicionalment femenines.

Adreçar per igual els missatges a dones i homes, especialment aquells relacionats amb productes o serveis enfocats tradicionalment a un o altra sexe.

Representar les dones tenint en compte la seva diversitat i evitar caure en les construccions de la feminitat estereotipades i poc diverses.

Fer visibles les aportacions de les dones en tots els àmbits.

Visibilitzar i representar les dones com a expertes.

No utilitzar l'ús del cos de les dones com a objecte de reclam.

Evitar la vinculació entre cos saludable i cànon estètic, i afavorir la representació de cossos diversos.

Trencar amb la naturalització de les dones com a víctimes.

Tractar la violència masclista com una violació dels drets humans i fer un tractament informatiu acurat de la mateixa.

Per validar que les nostres comunicacions no son discriminatories podem aplicar l'eina per a una comunicació no sexista:

www.eina.observatoridelesdones.org/qüestionari

5.BREU RECULL LÈXIC.

Construccions masculines / Alternatives proposades

A administratiu	administrativa administratius/ves el personal administratiu el personal d'administració el cos administratiu el cos d'administració la plantilla administrativa la plantilla d'administració les administratives i els administratius les administratives i administratius els administratius i administratives
adolescents advocat	adolescència advocacia advocat/da adult/ta, persona adulta, edat adulta agrònom, agrònoma alcaldessa, l'alcaldia, les alcaldies, ajuntament, autoritats municipals
adult agrònom alcalde	alumne(la) alumnes ancians arqueòleg arrendatari assessors
B benvolguts	benvolgudes i benvolguts, benvolguts i benvolgudes
bidell bomber	bidell, bidella bomber/a
C candidat capità catedràtic ciutadans col·legiat conseller, consellers cònsol	candidata, candidatura capitana, capitania catedràtic/a, càtedra ciutadania, població, poble, societat col·legiat/da, col·legi, persona, col·legiada conseller/a, consellers/res, consell executiu consolessa, el consolat, la diplomàcia, el cos diplomàtic les parts contractants
contractants (els)	
D delegat el demandant destinatari destinatariis	delegació la part demandant destinació persona destinatària, persona a qui s'adreça, destinatari o destinatària, destinatari/ària

diplomata diputat directors drets de l'home	diplomada, diplomatura diputat/da, diputada, el parlament equip de direcció, equip directiu drets humans
E electors enginyers forestals emprenedor empresaris espectaclesper nens	electorat cos d'enginyeria forestal emprenedoria, emprenedor/a empresariat espectacles infantils
F fill ,fills fiscal formadors funcionari fundador	fill, filla, fills/es, descendència fiscalia personal formador, professionals de la formació funcionariat, funcionari/ària, funció pública fundació
G general gerent governant home homes	general, generalat gerència govern persona, ésser humà gent, humanitat, població, gènere humà, espècie humana
I infermer informàtic inspector interí	personal d' infermeria informàtic/a, personal d'informàtica inspector/a, inspecció interí/ina, interinatge
J joves (els) jutge, jutges	joventut, jovent jutge/essa, jutjats, la justícia, judicatura
L llicenciat	llicenciat/da, la llicenciatura
M magistrat membres (els)	magistrat/ada, magistratura agrupació, associació, entitat, assemblea, comissió, grup, l'equip mestra, cos de mestres, cos docent, magisteri feines de la llar cos mèdic, medicina, l'equip mèdic la metgessa professionals de la Salut ministra, ministeri mossa d'esquadra
mestre mestresses de casa metges la metge metges i infermeres ministre mosso d'esquadra	

N nens noi notari	infància, canalla, mainada, quixalla joventut, jove notària, la notaria
O oficial opositor	oficial/a, el personal oficial oposició
P pares parlamentari pèrit judicial presos procurador professors	la mare i el pare, mares i pares, la família parlamentària, el parlament pèrita judicial, peritatge judicial població reclusa procuradora, la procuradora professorat, equip docent, claustre, docència
R rector regidor registrador	rectora, rectorat, la universitat regidoria, la regidora, les autoritats municipals registradora, el registre
S secretari	secretària, secretaria, la persona responsable de la secretaria senadora, senat, la cambra la persona que signa, signatura soci/sòcia, socis/es sòcies, agrupació, associació
senador signant (el) soci socis	
T tècnic tinent d'alcalde titulat tots treballadors tutor	tècnica, equip tècnic, tinenta d'alcalde, tinència d'alcaldia titulada, titulació, personal amb titulació tothom, tota la gent, tot el món, totes i tots personal, plantilla tutora, tutoria
U universitari usuari	universitària, estudis universitaris persona usuària
V veïns voluntaris	veïnat voluntariat, voluntàries
Z zelador	zeladora

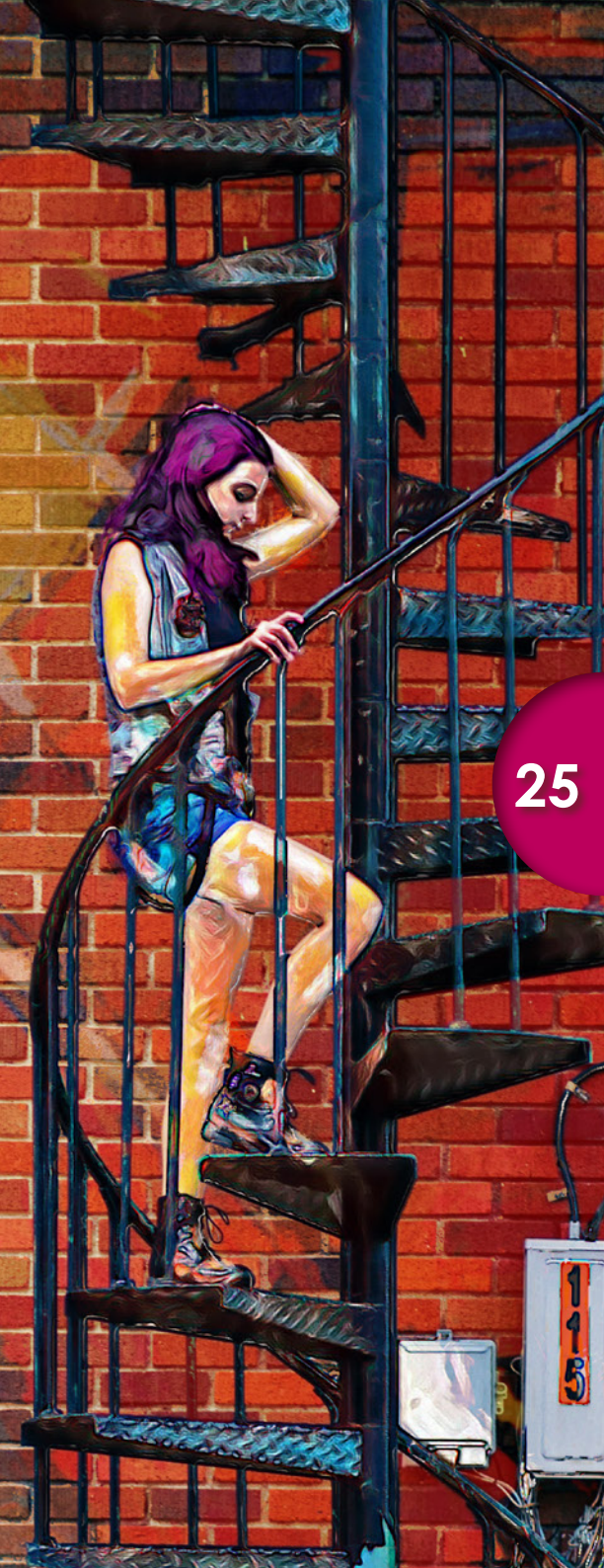

6. Bibliografia i fonts d'informació

- > Guia de llenguatge no sexista del Consell Comarcal de La Segarra. 2009.
- > Llenguatge per la igualtat a l'administració de l'Institut Balear de la Dona.
- > Guia d'usos no sexistes de la llengua en els textos de l'administració de la Generalitat de Catalunya. 2011.
- > Guía práctica de comunicación con perspectiva de género-BASF. 2012.
- > Decàleg per a una millor representació de les dones en la comunicació de l' Observatori de les dones en els mitjans de comunicació. Eina per a una comunicació no sexista. 2017.
- > Article " El lenguaje es política" d'Isabel Muntané. 2018
- > Guía jurídica sobre l'ús d'una comunicació no sexista en l'àmbit de les administracions públiques. 2018

7. Webs d'interès

- > Departament de Polítiques d'igualtat-Ajuntament de Cambrils
<http://www.cambrils.cat/igualtat/ambits-tematics/llenguatge-no-sexista>
- > Observatori de les dones en els mitjans de comunicació: Eina per a una comunicació no sexista
<http://eina.observatoridelesdones.org>
- > Guia d'us no sexista del llenguatge
<http://www.barcelona.cat>

MAI UNA NENA I UN NEN
SEREM DOS NENS

26

27